

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Адреса за телеграме:
 „СТРАЖА“ — БЕОГРАД
 Преплата за Србију
 на годину дин. 12.—
 шест месеци 6.—
 три месеца 3.—
 један месец 1.—
 Преплата за иностранство
 на пошти:
 на годину дин. 30.—
 шест месеци 15.—
 три месеца 7.50

СРПСКА ЕПОПЕЈА

Епопеја српска начиниће епоху у анологија народа. Као Елгијанци али много срећније него они, Срби се боре хероизмом који никакав преокрет не може оборити! Њихове несечкиване победе изазивају чуђење и дивљење. По се два убилачка рата ми их видимо данас ухваћене у копаца са једним народом десет пута бројно надмоћнијим.

У почетку се људи дивили хероизму Срба. Али су их малалили говорећи:

— Сирота Србија! — Јер је борба изгледала тако неједнака.

Изненађење је било огромно, када су видели српског Давида како обара аустријског Голијата.

Победа на Шапцу и поход на Земун јесу страховити подвизи за Аустријанце и величанствени подвизи Српске Армије! После више од четири месеца, Аустријанци потпуно сгинути са 30.000 Бавараца и родрише у Београд. Беч и Ништа пливашу у светлости и узвицима.

Ова „велика победа“ задобивена с толико мука, пошто је претходно трансформисала и разрушила четворомесечним бомбардовањем извесне делове вароши, није могла имати своје сутра. Или, боље речено имала је. Да имала је једно своје сутра. А то једно од најсјајнијих јесте пораз ратак Београда. То је пораз на задача, који је у паничном страху бежао преко границе на своју територију. То је громовита српска офанзива, која је аустријској војсци нанела најкрвавији слом, какав је она, без славе за себе, имала у овом рату.

После трогодишње беспрекидне борбе, после четворомесечне сурове кампање — у Србији непријатељем далеко бољој начим и способним да узек надокнађују своје губитке — војска остаје неисцупљена снажна и непобедима.

Јединствена лекција, јединствен пример што га даје овај мали херојски народ, који хоће да живи!

Одлучен да до краја брани своје право, да не погне главу под срамни јарам крвног непријатеља, бори се за своју слободу и за своју угрожену независност, бори се и побеђује. То још није крајња победа. Епопеји српској појачава је закључак.

Закључак, достојан дела, а снага је то и имати: То ће бити слом аустријске империје, и уједињење свесрпског еле-

мента у једну моћну и силну младу и пуну полета државу. Они ће видети трагичну судбу старца, старца који влада у Бечу, како у сред рушвице на сломиће империје испашта зла дела и злочин данашњег рата.

Журнал де Балкан.

Французи о нашим победама

— Сурова лекција краља Петра —

Стефан Пишон у „Пти Журналу“ пише: Док се Срби покривају славом, јуначки бранећи своју земљу, Аустријанци и даље сручују на своју главу срамоту, вршећи свирепства на српској територији; плачкајући домове, силујући жене и девојке и пушкарајући децу и старце. Ништа недостаје свирепствима солдатеке, која је сад добила једну тако сурово и славну лекцију од краља Петра и његових херојских трупа.

Мрски злочини су попрскали крвљу територију Босне, у којој словенско становништво чека са стрепњом своје ослобођење.

— Част малој Србији —

Сенатор Беранже у „Пари Миди“ пише: Нека је поздрављен стари краљ Петар и његов син Александар, који су били одлучили или да победе или да умру међу српским родољубима, а који су са њима задобили победу. Ти, који у рату нису очекивали своје спасење од другог, достојни су да заузму место у великим саветима о миру.

И по друга пут нека је част малој Србији, која је била тако велика у својој дојучерашњој политичкој реорганизацији, као и у своме данашњем искреношћу.

„Фигаро“ пише: Нико више не пружа тако херојску слику као тај мали народ, који се већ пет месеца бори противу толико многобројнијег противника и који му, у тренутку када смо се свачега морали плашити, задаје крвави пораз. Када д ње тренутак да се оцени задатак, који је у заједничкој борби извршио сваки савезник, задатак Србије ће се још боље оцртати у истинској својој величини.

Пуконик Русе пише у „Пти Паризијену“: Каква величанствен пример пружа свету тај мали српски народ. Већ три

године он готово не престаје да ратује и још налази средства из својих скромних извора да баца на колена аустро-угарског цина, који се спремао да га прождере. Никада до сада нисмо доживели да се на тако еклатантан начин посведочи несавладљива моћ његових моралних снага, која сачињава, много боље него број војника или множина убилачких граната, безбедност народа, који хоће да живи.

Тошев

— Како говори један отпадник. —

Бугарски посланик Тошев, који је за балканског рата био посланик у Београду и био један од сарајника на Балканском Савезу, премештен је ових дана из Цариграда у Беч.

Он је сматрао за дужност да пре свога одласка, у разговору са уредником „Тасфар-и Ефкиар“, нагласи како је Бугарској стало до најсрдечнијих односа са Турском. Гласови, да Бугарска мисли на Једрене, без сваке су основе; то су интриге бугарских непријатеља. Бугари и ни помишљају на Једрене, јер знају да су због њега изгубили Македонију. Она остају неутрални.

Изјављујући да се радује што иде у Беч, он је дао своју потпуну карактеристику.

Признање Србији

— Енглези признају Србији заслуге —

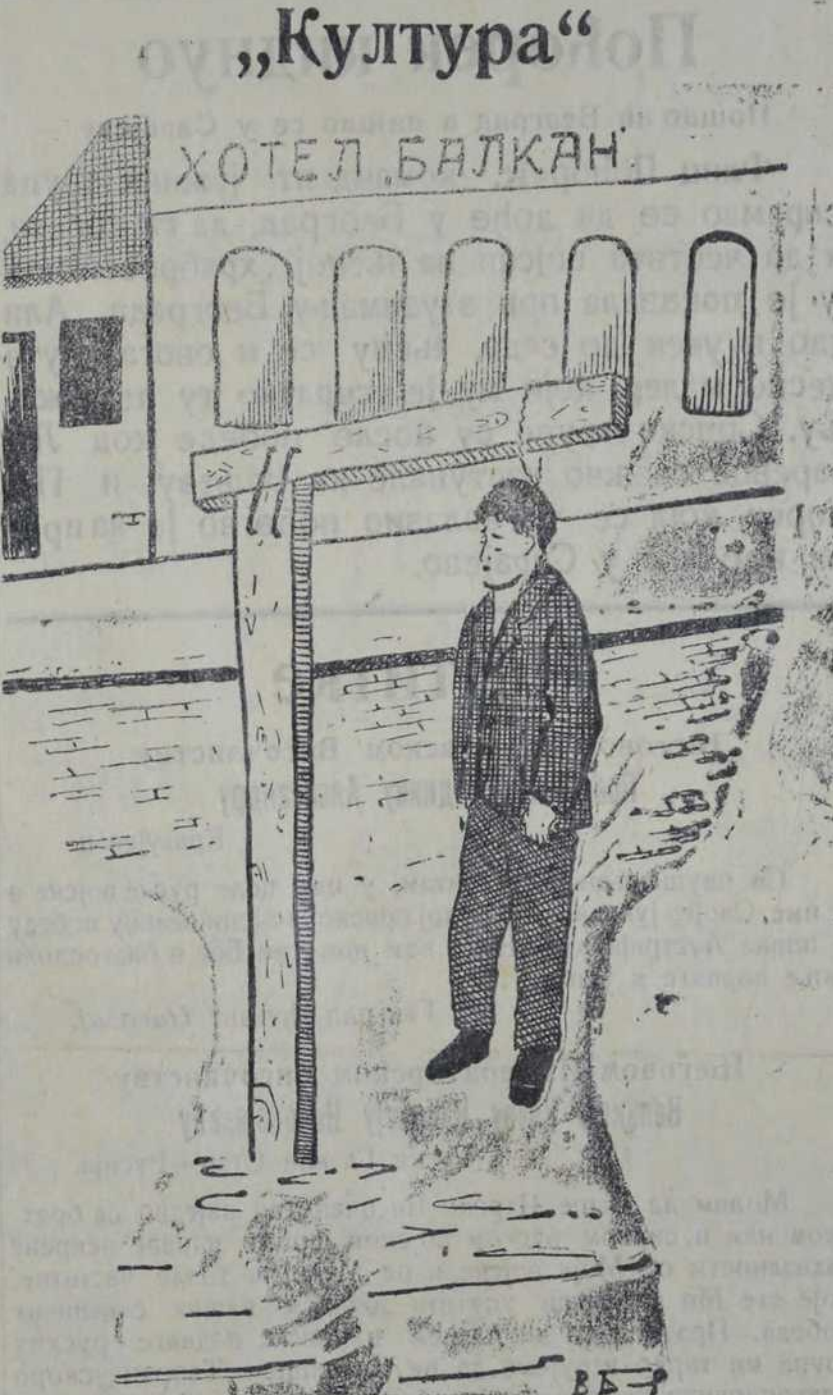
Лондон, 26 нов. Војни Кореспондент „Морнинг Поста“ у једној дугачкој анализи српских операција хвали хероизам српских трупа и додаје. Значајне услуге, које су Срби учинили савезницима треба у отште већма признати него што је то сад случај. То није мала ствар спречити 230.000 људе аустријских трупа да уђу на позорницу одлучних операција у Пољској и Галицији за време од четири месеци.

РАБОШ

— Боји се буба шваба —

У писму једне Београђанке у коме се говори о јединој теми последњих петнаест дана: о Београду, налази се овај пагус:

„Бојим се само да ми буба Швабе нису појеле моје ствари у Београду.“

Прва жртва аустријске културе: Михајило Радојичић, из крагујевачке Раче

Одведени у ропству

Петар Марић, столар, стар 46 година, оставио само жену.

Јован Петровић, секретничар на трамвају; стар 24 године, оставио за собом стару мајку од 60 године.

Боривоје М. Богдановић, гимназиста 14 год стар 17 год.

Риста Николић, грађевинар стар 53, оставио жену и троје деце.

Љубомир Ристић, цимерман. Стар 53 године. Оставио двоје деце, жену и тару мајку.

(Наставиће се)

Епиграм

Дошле Швабе до Рале,
 Чуше српски шон;
 Натраг беже све даље,
 Ко расчињен по.
 Кад дођете до Саве
 Загљавише ту,
 Многи оде без — главе,
 А комору сву —

Заробили деца гола,
 Две хиљаде кола.
 Арбод.

Накнадно сазнајемо да ће Општински Суд приступити одмах из давању сиротињске помоћи. Зато нека се сиротни становници пријаве општини (Трећа Београд. Гимназији на Цветном Тргу) и собом понесу старе листе по којима су примали раније помоћ.

И ми са наше стране поздрављамо корак Суда да се овој напаћеној и намученој сиротињи што пре помоћ изда.

НАШЕ БОЈИШТЕ

После заузећа Вишеграда, наше су трупе наставиле да гоне потученог непријатеља. Цела околина око Вишеграда очишћена је од непријатеља. Немогућа да се спасе беживством, велики број непријатељских војника предаје се. Сви се они налазе у бедном стању: поцепани, каљави, прозобли, и по њиховом причању три дана нису добијали храну.

Поћорек киднуо

— Пошао за Београд а нашао се у Сарајеву —

Флиц Поћорек, командант јужних трупа спремао се да дође у Београд, да га посети, и да честита војсци на њеној „храбрости“ коју је показала при заузимању Београда. Али као и увек до сада, њему се и овога пута десио малер, који му је ускратио ту лепу жељу. Српске трупе су после победе код Лазаревца снажно наступале ка Ваљевоу, и Поћорек, који се ту налазио побегао је наврат на нос чак у Сарајево.

Честитке

Његовом Краљевском Височанству
Престолонаследнику Александру

Крагујевац.

Са одушевљењем честитам, у име целе руске војске и у име Своје, јувачкој братској српској војсци велику победу и пораз Аустријанаца. Нека вам помогне Бог и благослови даље подвиге и успехе.

Генерал ађутант Николај.

Његовом Императорском Височанству
Великом Кнезу Николају Николајевичу

Руски Главни Стан—Русија.

Молим да Ваше Царско Височанство заједно са братском нам и силном руском војском прими изразе искрене захвалности од Моје војске и од Мене за топле честитке, које сте Ми изволели упутити поводом наших садашњих победа. Пратећи са дивљењем циновске подвиге руских трупа ми тврдо верујемо да ће Свевршни Творац ускоро благословити дефинитивну победу нашега оружја над заједничким непријатељем.

Александар

До ноката

И муниције понестаје

У Немачкој и Аустрији недостаје објекта за израду муниције. На све се стране купе метални предмети, који се могу употребити за израду муниције.

„На комите“

— Једна ноћна шетња —

Како се живело под Аустријанцима, многи Београђани, који су се за њихову несрећу десили ту, још и не знају све. А како су тек горко и чемерно проводили дане вршиоци општинских часника, то само они грешници могу знати; и ја не бих желео ни мом најгорем душману да се оних дана нашао у њиховој кожи.

Ма нисмо могли све ни да видимо, јер смо се махом крили где смо мислили да нас аустријанци неће пронаћи. Ја ћу редовно доносити те карактерне цртице „културних“ аустријанаца и душевно мучилиште наших суграђани, који су силом околности морали да се опходе са Аустријанцима. Потребно је да се о то-

ме обавесте сви па и наша деца и младићи, јер то чудо од варварства, није историја забележила досад.

Дакле 20. Новембра око 7 ипо часова, упалоше три наоружана маџарска перјаника, — жандарма — у заседање Општине Београдске.

— Ко је овде од господе Боторић?

Седели смо сви у групи као сирочићи за једним дугим столом и већали тајно о томе шта да чинимо противу плачкааша и насилника аустријских, који су већ на Чукарици обрстели неколико домова и хтели да силују две девојке, јер су се већ неколицина жалила. Као да нас је неко треснуо бичем по глави кад спазисмо оне перјанике. Окрену смо се огледасмо се па онда тужном погледама осмотри смо г. Боторића.

Из општине

У овом времену када се у Београду оскудева у животним намирницама а у првом реду када се нигде не може да добије ни насушни хлеб, задатак је општине да се одмах постара, како би се Београд снабдео са брашном, хлебом и осталим најпотребнијим намирницама. Општина треба да учини на меродавном м сту представку о томе, да организује послеве ове врсте на паметној и хуманој основици и да на тај начин што пре отклони страховиту белу наших грађана. Даље је дужност општине да регулише цене животних намирница и па уопште омогући нов ред ствари.

На реду је да се у овим часовима угуше све ситне тежње, лични прохтеви и мржње и да се заједничким радом изводи само оно што чини суштину здраве и паметне, комуналне политике.

Општина у овом времену рата и нема других виших задатака но што су гове напоменути.

СКИЦЕ

Један аустриски лајтнант, грађећи радње у којој су били јоргани, дође у Васичу улицу пред радњом једног Јеврејана.

Пред радњом стоји један наш општински чиновник.

— Има ли у овој радњи јоргана? питао је лајтнант.

— Има — гласи је одговор.

Лајтнант се ухвати за кваку а овај га пререте речима:

— То је телалница!

— А што ми то одмах не рекосте, него лупам за кваку могу још ухватити и колеру,

— Па ми вас нисмо ни звали овамо да дођемо, рече чиновник и изгуби се.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Зајам Смедереву

Председник општине Смедеревске г. Љуба Рајковић допутовао је у Ниш, да умодли владу за један повећи зајам, како би измирио дуж-

не плате своје ошобљу и помогао породицама сиромашних ратника.

Погинуо

Мијаило Милојевић, студент права, син г. Пере Милојевића, протејереја из Београда, погинуо је у последњим борбама.

Народни посланици у Београду

Јуче и ономад су дошли у Београд ови народни посланици: Г. Г. Љуба Стојановић бивши министар председник, Драг. Пећић, Драг. Јоксимовић Драгољуб Павловић, Павле Маринковић, Мил. Јовановић и многа други посланици.

Електрична фабрика

Аустријанци су прво нагнали директора г. Бисерса да пусти све трамваје у саобраћај и електрично осветљење. На трамвајима су се возили само они као и што су се служили само они електриком. Аад су одступали и бежали, везали су г. Бисерса и његовог инжењера Руса, по народности и одвели га. А из благодарности што су се служили електриком и трамвајем, бацили су машине димом у ваздух.

Прави дивљаци у двадесетом веку!

ФЕЛТОН

Двадесет и пет

— Ја, братац! дође код нас. Да видиш како се Хрват бије. Ако је ко међу вама јунак нека дође да се огледамо. Кукавице једне. Пфуј, Срамота. Шта неће нико?

Добро, ја ћу замало доћи до вас да вас шаком рзшерам влашчед једна.

Наши у рововима ћуте и гледају један другог. Али се један Дорћолац буня и лути на овај чавутско-хрватски безобразлук.

Он искочи из рова и прадо пред командира. — г. капетане да ли ви ово видите и чујете. Та ова уштња ружја да се већ више не може поднети.

— Видим! већ капетан и жажљиво посматра Дорћолаца.

Међутим, Хрват се и даље кези и плази и ружи.

Дорћолац не може дуже да издржи.

Ама, да ли г. капетане ви чујете, овај штецац баш уједа. Нека га!

Ама, да му ја викнем о-парац?

Како? Чиме?!

Ево овим! — и Дорћолац узе пушку на готово.

Командир се насмеја. Зар не знаш наредбу?

Знам је. Али дај да га од прве смакнем, па ми опали ма и педесет.

Баш од прве?

Баш од прве!

Баш од прве господине капетане! одговара Дорћолац... Сигурно. Ако г. пуковник запита што, а ви реците да се пушка случајно окинула! Али дајем вам реч да ћу га од прве саставити. Ако то не учиним, удри ми не двадесет пет но педесет.

Командиру мило што његов борац има толико самопоуздања у себе и своје око и руке. И њему беше дозлогрдило непристојно повашање непријатеља.

— Слушај! рећи ће му. не бравим ти да гађаш, ако си сигуран да ћеш га првим метком смазати. Али бери кожу на шилак ако промашиш.

Добро.

Дорћолац живо салутира на ово и узе да загледа пушку. Затим окину и — Хрват се сруши као посечен бор.

Наравно, пошто је било из прве, двадесетпет су изостале.

У Женеви у Швајцарској установљена је међународна информациона агенција за ратне заробљенике и интернирана лица. Адреса је ове агенције: Agence internationale de renseignements pour les prisonniers de guerre et les internés. Genève. (Suisse). На основу тач 4 чл. 11 опште поштанске конвенције, кореспонденција заробљеника или интерниран лица предата пошти непосредно или преко извештајних бироа, ослобођена су плаћања поштанских такса.

Пратплата на „Стражу“ стаје један динар месечно.

— Ја сам Младен Боторић! и устаде.

— Онда напред у двор код господина Шварца, загрем један од оних тројце рендароша.

— Молим вас господра за један тренутак причекајте са мода ја издам нека наређења, рече г. Боторић издвојивши се на страну са г. Ђокицом Јовановићем.

Једна му наређења, поми слих у себи, он говори г. Ђокици о томе, како ће ако примети да га аустријанци присиљавају да учини нешто што је противно дужности и савести доброг Србина, да ће одмах тамо на њихови очи извршити самоубиство. У том случају говори му шта треба да каже његовој кући. Затим се окрену свима нама рекавши: „С Богом браћо“ и оде са рендарошима у двор он напред а ови позади.

У двору му рекосте жандарми да чека у ходнику. За то време један од ових уђе у канцелариј Шварцову, по свој прилици да пријави долазак г. Боторић, и она двојица остоадоше да га чувају. Изађе и он рекавши му да чека.

Читав сат г. Боторић је дреждео напољу као какав зликовац који је осуђен на смрт. Официри су сваки час излази и и улазили посматрајући га презриво.

Једва око 9 сати смислоше се и изађоше: Шарц и један капетан.

— Јесте ли ви господин Боторић?

— Јест, ја сам!

— Дакле, ми имамо овде двоје кола: фијакер и аутомобил како је по вољи?

— Како ви желате! рече г. Боторић. — Онда изволте у аутомобил!

Прво г. Боторић па онда

њих двоје један с једне а други с друге стране уђоше у аутомобил. Напред два жандарма и кренуше се пут Терација право „Балкан“.

Лада ме зној пробио, не знајући шта ови људи оће самном и куд! ме воде право на место где су вешала, помислио је сиром г. Боторић. У тим застале аутомобил пред „Балканом“.

— Молим вас господра, да ли би сте били тако добри да ми кажете куда ми идемо?

— На пр метачину гласао је одговор г. Боторић уздахну помиславши у себи: „но хвала Б г у сад ми је мало лакше!“

— Где је кафана „Топ“?

— У Александровој улици!

— Е тамо идемо ми, рече онај капетан наређујући шоферу да вози тамо.

(наставиће се)